Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

Selvitys
14.6.2017

Vastinekuulemisen (14.6.2017) täydennys

Hallituksen esitys laiksi julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden alueellista tarjoamista ja työelämäkokeilua koskevasta kokeilusta (HE 51/2017 vp)

Edustaja Anna Kontula kysyi ehdotetun työelämäkokeilun ja sosiaalihuoltolain 17 §:n mukaisen sosiaalisen kuntoutuksen eroa ja tarkennettuna onko palveluilla muuta eroa kuin karenssi. Selvitys on laadittu yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa.

Sosiaalihuoltolain (1301/2014) 17 §

Pykälässä määritellään sosiaalinen kuntoutus seuraavasti:

Sosiaalisella kuntoutuksella tarkoitetaan sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen keinoin annettavaa tehostettua tukea sosiaalisen toimintakyvyn vahvistamiseksi, syrjäytymisen torjumiseksi ja osallisuuden edistämiseksi. Sosiaaliseen kuntoutukseen kuuluu 1) sosiaalisen toimintakyvyn ja kuntoutustarpeen selvittäminen; 2) kuntoutusneuvonta ja -ohjaus sekä tarvittaessa kuntoutuspalvelujen yhteensovittaminen; 3) valmennus arkipäivän toiminnoista suoriutumiseen ja elämänhallintaan; 4) ryhmätoiminta ja tuki sosiaalisiin vuorovaikutussuhteisiin; 5) muut tarvittavat sosiaalista kuntoutumista edistävät toimenpiteet. Nuorten sosiaalisella kuntoutuksella tuetaan nuorten sijoittumista työ-, työkokeilu-, opiskelu-, työpaja- tai kuntoutuspaikkaan sekä ehkäistään näiden keskeyttämistä.

Sosiaalinen kuntoutus ei ole työttömyysturvalain mukainen työllistymistä edistävä palvelu eikä siitä voi tulla karenssia.

Työelämäkokeilu kuntouttavan työtoiminnan korvaavana palveluna

Ehdotettu työelämäkokeilu olisi kuntouttavan työtoiminnan ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaisen työkokeilun yhdistelmä.

Työelämäkokeilu-palvelun lainsäädännöllinen perusta on voimassa oleva laki kuntouttavasta työtoiminnasta. Lain mukaan lain piiriin kuuluvalle henkilölle tulee laatia aktivointisuunnitelma, jossa sovitaan henkilölle tarjottavista palveluista. Jos TE-toimisto, kunta ja henkilö yhdessä arvioivat, että henkilö ei työ- ja toimintakykynsä asettamien rajoitusten vuoksi voi osallistua julkisiin työvoimapalveluihin tai työhön, aktivointisuunnitelmaan tulee sisältyä kuntouttava työtoiminta tai erityislakien mukaisesti sellaisia sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluja, jotka parantavat henkilön työ- ja toimintakykyä.

Kokeilussa kuntouttava työtoiminta -palvelu korvattaisiin työelämäkokeilu-nimisellä palvelulla. Työelämäkokeilun kohderyhmä olisi sama kuin kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa määritelty kohderyhmä ja työelämäkokeilusta sovittaisiin aktivointisuunnitelmassa samoin ehdoin kuin kuntouttavasta työtoiminnasta.

Kuten kuntouttava työtoiminta myös työelämäkokeilu olisi työttömyysturvalain mukainen työllistymistä edistävä palvelu.

Työelämäkokeilussa keskeinen muutos verrattuna kuntouttavaan työtoimintaan olisi, että palvelun toteuttamisen ehtoihin sovelletaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaisen työkokeilun ehtoja. Erona työkokeiluun kuitenkin on, että työelämäkokeilun tarkoituksena olisi erityisesti selvittää ja edistää henkilön työkykyä ja työelämävalmiuksia ja siten tukea hänen paluutaan työmarkkinoille. Riittävän tuen tarjoamiseksi työelämäkokeiluun kuuluisi aina työkokeilua tiiviimpi ohjaus tai valmennus. kuten kuntouttavasta työtoiminnassa.

Jos työtön voi osallistua työelämäkokeiluun, sosiaalihuoltolain mukainen sosiaalinen kuntoutus ei ole vaihtoehto työelämäkokeilulle. Sosiaalista kuntoutusta voisi asiakkaan palvelutarpeen mukaisesti kuitenkin tarjota työelämäkokeilun lisäksi. Työtön voitaisiin ohjata työelämäkokeilun sijaan pelkästään sosiaaliseen kuntoutukseen silloin, jos henkilö ei työ- ja toimintakykynsä asettamien rajoitusten vuoksi voisi osallistua ehdotuksessa tarkoitettuun työelämäkokeiluun.

Hanna Liski-Wallentowitz
erityisasiantuntija